

הרב משה מרדכי קארפ

רב ומו"ץ קרית ספר

מח"ס משמרת השבת

בדין יחוד בבעלה בעיר ובפ"ר לרה"ר ובמצלמות

הנה בזמנינו מצוי שיש מצלמות במעגל סגור בהרבה מקומות עבודה בקופת חולים ובמשרדים, ונשאלה השאלה האם מצלמות אלו מצילין מאיסור יחוד, למי שבא לעבור בדיקות במרפאה או לאנשים ולקוחות שבאים למשרדים, ובעיקר השאלה היא לגבי העובדים במקומות אלו שמצוי שם יחוד עם עובדים אחרים או עם בעה"ב, ולזה השאלה היא אם מותר לעבוד במקום כזה ובפרט שהוא צורך גדול של פרנסה. ובבירור שאלה זה יש לעמוד בסוגיא בקדושין בעיקר היסוד דאיסור יחוד וההיתרים נאמרו בזה ואם הם שייכים גם בנד"ד וזה החלי בס"ד.

(א) מבואר בקדושין פ: "אמר רבה בעלה בעיר אין חוששין משום יחוד אמר רב יוסף פתח פתוח לרה"ר אין חוששין משום יחוד". וברש"י שם "בעלה בעיר אין חוששין לה משום יחוד-להלקותה דמיסתפי מבעל השתא אתי". ומבואר מזה דאיסורא איכא ורק דאין חוששין להלקות. והקשו התו' על רש"י דהרי בגמ' להלן פריך ע"ז ממעשה דרב ביבי איקלע לבי רב יוסף בתר דכרך ריפתא אמר להו שקולו דרגא מתותי ביבי והאמר רבה בעלה בעיר אין חוששין משום יחוד ומשני שאני רב ביבי דשושבינתיה הואי וגייסא ביה, והוי לכו גס בה ואסור. ולרש"י מאי קושיא הלא גם בעלה בעיר אינו היתר רק דאין חוששין להלקות ע"ז, ולכן אמר שקולו דרגא מתותי ביבי משום איסור היחוד. ולכן מסקו התוס' דאין חוששין לגמרי ואף איסורא ליכא ע"ש, וכ"ה בתורא"ש ובתו' רבינו פרץ ע"ש.

ובאמת דעיקר דברי רש"י צ"ב אם יש בזה

איסור למה אין מלקין, הלא המלקות ביחוד למ"ד שמלקין באשת איש הוא על המעשה הזנות דאפשר שלא נעשה אלא על עבירת היחוד שלכן מלקין על היחוד ואין אוסרין על היחוד, ולכן מכריזין למר זוטרא כדפירש"י לומר שלא זינתה אלא רק נתייחד עמה. ואף אם הוא איסור דרבנן למה אין לוקין מכת מרדות, ועוד הרי מאותו טעם דאמר' דאין חוששין להלקותו דמיסתפי מבעל אם הוא מועיל על על המלקות למה שלא יועיל על היחוד. וצ"ב.

(ב) והנראה בס"ד דבאמת יש לעמוד בלשון הגמ' דנקט בהני "אין חוששין משום יחוד, וכן לענין פתח פתוח לרה"ר נקט הלשון אין חוששין משום יחוד ומהו דנקט הלשון אין חוששין היל"ל אין בו משום יחוד או בלשון מותר או מתייחד אדם עם אשה שבעלה בעיר כדנקט להלן בע"ב "מתייחד אדם עם אחותו כו' מתייחד אדם עם שתי יבמות". ואמנם מצינו לשון זה דאין חוששין להלן "אנשים מבחוץ ונשים מבפנים אין חוששין משום יחוד אנשים מבפנים ונשים מבחוץ חוששין משום יחוד", וברש"י שם אין חוששין שמא תכנס היא כו' אבל אנשים מבחוץ חוששין שמא יכנס האחד לפנים". מבואר דלשון זה של אין חוששין מתפרש על חשש שמא יכנס ויהיה בו יחוד אבל השתא מיהא ליכא יחוד ובוה הוא שנאמר שאין חוששין שמא יכנס וייתחד.

(ג) ובאמת שיש לתמוה טובא הלא איסור היחוד מן התורה הוא ומה בכך שבעלה בעיר ומפחדת שמא יבוא הלא עכ"פ הוא עושה

חוששין ליחוד ומשני דלבו גס בה, אבל יחוד גמור לא שמענו היתר כלל בבעלה בעיר ולא בפ"פ רק בהא דאין חוששין ליחוד, ונמצא דלשון זה של אין חוששין ליחוד הוא ממש אותו לשון של אין חוששין ליחוד שנאמר להלן לגבי אנשים מבחוץ ונשים מבפנים, ולכן לא נקט לשון מותר להתייחד או מתייחד אדם כדלהלן. ובזה הכל מיושב היטב ומדויק היטב בלשון הגמ'.

ובזה מיושב היטב שי' רש"י דבאמת הא דאמרי' דאין חוששין על היחוד ונתקשינו ממה נפשך אם אין חוששין למה אסור ואם אסור למה לא לוקין, דהכל מיירי ב"חששא דיתוד" [והיינו בהך דינא דאמרי' דאף אם הוא מבחוץ והיא מבפנים דחוששין ליחוד, או בגוונא דאמרי' לעיל בגמ' דל כרעין מקמי גיהנם והיינו שלא יבואו להתייחד עמה], והגמ' קאי ממש אדלעיל מיניה אהא דאמר "מלקין על לא טובה השמועה" ור"ל על שמועה שנתייחד עמה ואין עדים לכך, וע"ז אמר דעל שמועה כזו שנתייחד עם אשה שבעלה בעיר אין חוששין לה ואין מלקין כי אע"פ שבכל אופנים צריכים לחוש ליחוד באופן שעלולים להתייחד, וזהו הסיבה שיוצא קול מ"מ כיון דבעלה היה בעיר לא יבא להתייחד עמה, וממילא השמועה לאו ראייה היא כלל שנתייחדו דאפשר שרק היו במקום שחוששין ליחוד ולכן יצאה השמועה, וע"ז אמר דבכל מקום דמן הדין יש לחוש ליחוד מ"מ בבעלה בעיר אין חוששין שנתייחדו, והטעם דהואיל ואימת בעלה עליו דמיסתפי מבעל דילמא אתי בעל בודאי חושש ולא יבא להתייחד עמה. ודייק טובא דפירש"י כן על "ומיסתפי מבעל" והיינו שאין מלקין אותו, וצ"ב למה לא פי' רש"י דהיא מפחדת מבעלה שאימת בעלה עליה, אלא ודאי הגמ' קאי אהא דמלקין על לא טובה השמועה וע"ז קאמר דאין חוששין שנתייחד ונכנס אצלה דמיסתפי מבעל. והדברים מאירים בעזהשי"ת.

ד) ואמנם הפירוש הזה הוא דייק טובא

מעשה האיסור של יחוד עמה, ומה אכפת לן שאימת בעלה עליה, אטו אימה כתיבא בקרא הלא איסור היחוד הוא מצד עצמו ונמצא השתא עובר במה שמתייחד עמה והיכי אמר ע"ז דמותר להתייחד עמה, ואטו מותר להתייחד ביוהכ"פ משום שאימת יוהכ"פ עליו.

וביותר מזה הלא מבואר בגמ' שגזרו גם על היחוד שמא יבא להתייחד עמה אע"פ דהשתא מיהא ליכא יחוד, ואע"פ שהוא במצב שעכשיו ליכא יחוד שנמצא בין אנשים מרובים גזרי' שמא יכנס ויתייחד ולא ירגישו בו חבריו הרי שגזרו חז"ל על יחוד גם במצב שהוא בשמירה מעולה של הרבה אנשים שמא יכנס לבין הנשים ויתייחד.

עוד מבואר להדיא בגמ' במעשה דרב ביבי דהיה בו גס בה דאילולי היתר בעלה בעיר או כשלבנו גס בה גם באופן שאין בו יחוד שהרי היא נמצאת בבית והוא בעליה ובעלה עמה בבית מ"מ חיישי' שמא ירד ויתייחד עמה אע"פ דהשתא אין לך שמירה גדולה מזו שבעלה עמה, וע"ז גופא פריך דבעלה בעיר ואין לחוש ע"ז.

ולכאורה היה נראה לפרש הכל היטב בס"ד, דודאי לאיסור יחוד גמור לא מהני אימת בעלה ופתח פתוח דהשתא מיהא מתייחד עמה ועובר באיסור היחוד רק שכל הנידון בזה הוא שמא יבא לידי יחוד, דמצינו דגזרו חז"ל טובא שמא יכנס ויתייחד, וע"ז אמר דבעלה בעיר "אין חוששין משום יחוד" ור"ל דגם כשיש לגזור שמא יכנס ויתייחד כמו במעשה דרב ביבי או באנשים מבחוץ והיא מבפנים אין חוששין שמא יתייחד עמה כיון דבעלה בעיר ומיסתפי ואימת בעלה עליה. וכן בפתח פתוח לרה"ר אין חוששין שמא יכנס ויתייחד במצב דחוששין ליחוד כיון דמהני בזה שמירת בני רה"ר דעלולין ליכנס בכל רגע וזהו דקאמר "אין חוששין ליחוד", וע"ז פריך בגמ' ממעשה דרב ביבי דלמה חשש רב יוסף ליחוד שלא יכנס הרי היה בעלה בעיר ואין

יבא, וכשלבנו גס בה אין אימה. ואמנם גם לרש"י מבואר היטב דמועיל בעלה בעיר ובגס בה אינו מועיל, וקשה מה בכך דגס בה הלא יש לו לפחד מבעלה שמא יבא ושו"ר שכבר עמד בזה בבינ"א סי' ט"ז, למשנ"ת א"ש היטב דלשיטתו קאי וכמשנ"ת דאנן בשמירה מיחוד עסקי' לא בשמירה מעבירה עצמה, ובבעלה בעיר אין חוששין שמא יבא וייתחד עמה אבל אם גייסא ביה ורגילה עמו חוששין שיתחד עמה כיון שרגילין זה עם זה ואין דבר מוזר אצלם ולפיכך לא מהני בבעלה בעיר להציל מחשש זה.

ועוד נראה דלרש"י לבו גס בה אין הטעם משום העבירה עצמה בשעת היחוד אלא שמתוך קירוב הדעת יבא על ידי כך להרגל עבירה וכהא דאמרי' להלן סקבא דשתא ריגלא ויתבאר להלן.

(ו) אך עדין צ"ב מנין לקח הרמב"ם להתיר לכתחילה שהרי כבר נתבאר דלשון "אין חוששין" לעולם מתפרש בגמ' על חשש יחוד ולא על היתר היחוד עצמו דע"ז אמרו "מתייחד אדם".

אך באמת הרמב"ם בזה לשיטתו וכשי' הסמ"ג והרבה ראשו' שנקטו כדבריו דאף בדין אנשים מבפנים ונשים מבחוץ דכל הנידון שם אם חוששין משום יחוד או אין חוששין משום יחוד מיירי לא בחשש יחוד אלא ביחוד עצמו ובאופן שפירש א' מן האנשים לנשים או שפירשה א' מן הנשים לבין האנשים, וע"ז הוא דקאמר אין חוששין משום יחוד, דהואיל וחביריו נמצאים בחוץ מתיירא שמא יכנסו אחריו בכמבואר ברמב"ם שם בה"ח, נמצא דאף דין זה דאין חוששין משום יחוד ביחוד גמור קאמר, ולא בחשש שמא יתייחד עמה, ואין חוששין היינו שמותר להתייחד ואין חוששין בדבר שזה מועיל מדין שומר, והיינו דכל מקום שישנו היתר יחוד מדין שיש כאן שומר קאמר אין חוששין ליחוד.

ואמנם רש"י לשיטתו דביאר הא דאין חוששין ליחוד היינו שאין חוששין שמא יכנס

בגמ' וכן ברש"י, אך מה אעשה דהרמב"ם ז"ל ושו"ר לא ביארו כן, כמפורש ברמב"ם פכ"ב מאיסו"ב הי"ב "אשת איש שהיה בעלה בעיר אינה חוששת ליחוד מפני שאימת בעלה עליה ואם היה גס בה כגון שגדלה עמו או קרובתו לא יתייחד עמה ואע"פ שבעלה בעיר" ולהדיא דהרמב"ם מתיר יחוד לכתחילה באשה שבעלה בעיר, והוא כדעת התו' דאף לכתחילה מותר. וצ"ב מהאי לישנא דאין חוששין וכן לענין פתח פתוח לרה"ר.

ולדבריהם תיקשי טובא מאי פריך ממעשה דרב ביבי ומה ענין רב ביבי לכאן הלא שם לא היה יחוד כלל שהרי בעלה עמה ואטו נישחש בכל אשה שבעלה עמה לחשש יחוד. והאמת יורה דרכו דהרמב"ם יושב זאת במתק לשונו שכ' הטעם "מפני שאימת בעלה עליה" וצ"ב למה לא כ' שמתיירא שמא יבא הבעל ומיסתפי אלא תלה הטעם באימת בעלה, וידוע שיש בזה נפק"מ לדינא כשמקום היחוד אינו ביתה דלרש"י אינו מועיל וכמ"ש החכמ"א ולהרמב"ם מועיל וכמו דנקט החיד"א בשער יוסף סי' ג' והחזו"א-הו"ד בספר דבר הלכה על יחוד].

ונראה ברור בס"ד דהרי מעשה זה היה ברב יוסף דהיה סומא והוא אינו יכול לראות במעשה אשתו והוא לא מהני מדין שומר שמסתכל שהרי אין מתייראין שמא יראה, ואינו מועיל שמירתו אלא רק משום שאימת בעלה עליה ומתייראת ממנו, ומ"מ חשש יחוד יש בזה דהרי אין כאן שומר המסתכל לולי הא דבעלה בעיר, וזהו שכ' הרמב"ם שאימת בעלה עליה, ולא כטעמו של רש"י דמיסתפי דילמא אתי, שהוכיח כן הרמב"ם ממעשה דרב יוסף, דשם לא הועיל מדין שומר לפי שהיה סומא אלא מדין אימת בעלה עליה,

(ה) ונראה דלהרמב"ם זהו גופא הא דקאמר "לבו גס בה" דצ"ב אטו מי שלבו גס בו לא מפחד שמא הבעל יבא ויראה, אך להרמב"ם מבואר היטב דכל ההיתר משום אימת הבעל עליה ולא משום שמפחד שמא

דעכ"פ יש כאן יחוד ולא מהני בזה סברת מירתת ושמירה ולא דמי למעשה דרב ביבי, דשם לא היה יחוד אלא החשש שמא יתייחדו ע"ש בדבריו הנפלאים. אך באמת לא עלתה ארוכה גמורה בזה דעכ"פ למה אין מלקין כיון דאיסורא איכא מן התורה למה אין מלקין מה בכך דאין חשש לעבירה דמיסתפי הלא המלקות הוא על עצם היחוד האסור. וראיתי למרן החזו"א בגליונות לספר אבי עזרי בישוב קו' הנ"ל איך מציל המירתת מאיסור יחוד וכ' יסוד נפלא בזה, ודייק כן מלשון הרמב"ם והשו"ע שכ' "אסור להתייחד עם ערוה כו' שדבר זה גורם לגלות ערוה" וצ"ב למה הוצרך הרמב"ם כאן לפרש טעמא דקרא, אלא שבא להשמיענו הלכה בזה דלא אסרה תורה היחוד אלא יחוד כזה שגורם לגלות ערוה אבל יחוד שאינו גורם לגילוי לא אסרה תורה, וביאר החזו"א שם שהרי כל מקור איסורא דיחוד נלמד בגמ' פ: מהאי קרא דכי יסיתך אחיך בן אמך בן מתייחד עם אמו ואינו מתייחד עם שאר עריות שבתורה, ולא אסרה תורה חפצא של יחוד, אלא זה גופא נלמד מהכתוב דבסתר דקרא מיירי ביחוד ואינו מותר היחוד אלא כמו בן עם אמו שאין בו חשש ביאה אבל יחוד שיש בו חשש ביאה אסור, וזהו גופא ההיתר דבעלה בעיר ופתח פתוח לרה"ר שהוא יחוד שאין בו חשש גילוי ערוה ולכן מותר בו גם היחוד. עכת"ד המאירים. ולהאמור זהו גופא הלשון "אין חוששין משום יחוד" ולומר דיחוד כזה אין בו חשש גילוי ערוה הואיל ושמירתו בצידו.

ואמנם לרש"י כבר נתבאר דעצם היחוד אסרה תורה ולא מהני בזה סברת בעלה בעיר רק לחשש יחוד שמא יכנס וייתייחד וכנ"ל וכדביאר רבינו באבי עזרי שם.

(ח) והנה לדינא כשי' רש"י מצינו בר"ן ובתו' ר"י הזקן ובנימו"י, ומאידך שי' התו' ותור"פ ותורא"ש וסתימת הרא"ש והרמב"ם וסמ"ג [ל"ת קכ"ו], ובה"ג והלכות פסוקות [וגירסתם אין בו משום יחוד- ולא אין

ויתייחד, וכל הסוגיא בחשש דשמא יכנס ויתייחד ודומיא דהכי קאמר הכא גם בבעלה בעיר אין חוששין ליחוד וכמשנ"ת והדברים מאירים בעזהשי"ת. ועי' בטור סי' כ"ב דנקט בשני דינים אלו בין לענין בעלה בעיר ובין לענין אנשים מבחוץ ונשים מבפנים כהרמב"ם דרק בפירשה אסורה, וע"ש במפרשים דנקשו למה לא הביא שי' רש"י ולהאמור הני תרתי תלויין זה בזה, וכיון דנקט הטור בהך דינא אין חוששין בבעלה בעיר ובפ"פ דמותר להתייחד לכתחילה ה"ה גם באנשים מבחוץ ונשים מבפנים הנידון כשיש יחוד ולא בחשש שמא יתייחדו. ומאידך הר"ן וכן תו' ר"י הזקן ונימו"י דנקטו כרש"י בהא דאין חוששין להלקות אבל איסורא איכא. אף לענין אנשים מבחוץ ונשים מבפנים פי' כרש"י דלענין חשש שמא יכנס ויתייחד עמה מיירי וחוששין שמא יכנס ויתייחד וכמשנ"ת דהני דינים תלויים זב"ז.

ואמנם בדין פ"פ לרה"ר אין ללמוד דלרש"י יהיה אסור להתייחד בו, דעי' בתורא"ש שגיי' הספרים גבי פ"פ לרה"ר "אין בו משום יחוד" ורק בבעלה בעיר גרסו אין חוששין משום יחוד. וכן ברש"י לא מצינו גי' זו רק בבעלה בעיר. [ועוד דיתבאר להלן דתרי גווני פ"פ לרה"ר הן ישנו פ"פ לרה"ר דלא הוי מקום יחוד כלל וישנו פ"פ לרה"ר דדלת הבית פתוחה לרה"ר ואפשר להכנס לבית ולמקום היחוד אבל אם הם נמצאים במקום יחוד וכה"ג דאמרו דאין חוששין אבל איסורא איכא].

פְּלוּגַת הָאֲבִי עֶזְרִי וְהַחֲזוּ"א

(ז) והנה כבר הקשינו לעיל מה טעם ההיתר להתייחד עם אשה שבעלה בעיר מחמת דילמא מיסתפי הלא התורה אסרה עצם היחוד ואין מתירין היחוד מפני שבעלה בעיר כיון שעושין מעשה האיסור עצמו. ושו"ר למרן בעל האבי עזרי בהל' איסורי ביאה שכ' שזהו באמת טעמו דרש"י דס"ל דאיסורא מיהא איכא

חוששין משום יחוד ועי' תורא"ש שיש גי' חלוקות בזה] והריו"נ מלוגיל וארחות חיים הל' ביאות אסורות סי' י"ג וכלבו [אישות סי' ע"ה] והאגודה וסמ"ק והג' ר"פ בסמ"ק סי' צ"ט ופסקי ריא"ז, והיא דעת רוב הראשו' ז"ל כאמור, וכן פסק בטור אה"ע סי' כ"ב ובשו"ע שם סעיף ח' ד"אשה שבעלה בעיר אין חוששין להתייחד עמה מפני שאימת בעלה עליה" וכשי' הרמב"ם וסייעתו. [ואף בדין אנשים מבחוץ ונשים מבפנים פסקו בסעיף ו' כהרמב"ם וסייעתו דרך בפירשו לבין הנשים חוששין ליחוד]. ועי' בב"ח וח"מ שהביאו דלשי' רש"י אסור לכתחילה, וכ"פ בחכמ"א סי' קכ"ו. נראה מדבריהם דאף לרש"י אינו אלא איסורא לכתחילה מדרבנן ולכן אין חוששין להלקותה. [ושו"ר כן בבינ"א או' ט"ז בסופו שכ' דלרש"י הוא רק מדרבנן. ואמנם למשנ"ת בשי' רש"י הוא מה"ת]. ובב"ש הביא דלרש"י אסור ואין לוקין, והט"ז נקט דאף לרש"י מותר ולא הוצרכו דבריו אלא לענין מלקות, ובביהגר"א נראה דנקט לגמרי כשי' התו' דמותר לכתחילה. וכן פסק היש"ש בפ"ד דקדושין סי' כ"ב, והפרישה שם.

ולדינא נראה דאית לן למינקט כרוב הראשו' והפו' דמדינא בעלה בעיר אין בו משום יחוד, כיון דאף לאוסרים י"א דהוא רק לכתחילה ומדרבנן וכנ"ל. ומה שהביא הפת"ש מהברכ"י ראייה מסוכה כה: דחיישי' ליחוד בהדי הכלה אע"פ שבעלה בעיר אינו מובן דשם בשושבינין עסקי' שלבם גס בה ולא מהני כלל בעלה בעיר. אך כבר כ' רבינו ירוחם [נכ"ג ח"א] בשם הרמ"ה דאף בבעלה בעיר ובפ"פ לרה"ר מאן דצניעא צריך להתרחק מן הכיעור ומן הדומה לו".

בעלה בעיר ועסקו עמה - ואמנם יש בזה הערה גדולה, דהנה החיד"א בברכי יוסף אה"ע שם סק"י הביא ראייה גדולה לשי' רש"י וסייעתו מהירו' פ"ח דתרומות ה"ג "חד איתתא הוה רחמנא מצוותא סגיא [אוהבת מצוות מאד ובעלה שונא מצוות וכ"ה בירו'

פ"ב דע"ז ה"ג] חד זמן סליק גבה חד מסכן יהבת קמיה מיכול [פירוש-בא עני ונתנה לו לאכול] כי אכל ארגשת בעלה איסלק יהביתה גו עליתה [הרגישה שבא בעלה שהיה מקפיד שלא ליתן לעניים והעלתה אותו לעלייה שלא ירגיש] ושם פריך בירו' "ואין אסור משום יחוד" [וכי אין האשה אסורה לבעלה משום שנתייחדה עם העני] ע"ש בתי' הירו' למה לא נאסרה לבעלה [כיון דנתגלה בסוף שלא היה חשוד על שפ"ד לא היה חשוד על שעשה עבירה עמה] ולא משום איסור היחוד. וק' טובא מאי פריך בירו' למה לא היה אסור משום יחוד הרי היה בעלה בעיר ואין לומר דהיה לבו גס בה דהא מנלן הרי היתה נותנת לעניים לשם מצוה, והיא קו' גדולה ודוחק טובא לומר דמה דפשוט לבבלי להיתר פשוט לירו' לאיסור עד כדי לאסור אשה לבעלה. והנראה מוכרח מקו' זו דאע"פ שהותר יחוד בבעלה בעיר לא הותר אלא היחוד, אבל "להתעסק" עם אשה שבעלה בעיר לא הותר דבזה גופא הוי לבו גס בה בעצם ההתעסקות שזה גורם להרגל דבר. ולפי שאותה אשה התעסקה עם העני האכילה אותו והעלתו לעלייה לא היה בזה היתר דבעלה בעיר. וכן דייק בלשון הרמב"ם "אשה שבעלה בעיר אינה חוששת ליחוד" והינו דרך ליחוד אינה חוששת, אבל לעולם לא הותר יותר מזה להתעסק עם מי שמתייחדת עמו שיש בזה הרגל דבר. ובזה ניחא היטב לשון הרמב"ם שם שכתב "וכל המתייחד עם אשה והיה הפ"פ לרה"ר אין חוששין משום יחוד" וצ"ב למה בדין הראשון בבעלה בעיר תלה הרמב"ם בדידה בלשון "אינה חוששת ליחוד" ובדין פ"פ לרה"ר תלה הרמב"ם בשניהם "המתייחד עם אשה אין חוששין משום יחוד" ולהנ"ל א"ש היטב דבעלה בעיר שאסור בלבו גס בה לא הותר אלא היחוד בלבד ולא העסק עמו כלל שלכן בלבו גס בה אסור הבאים להרגל דבר, ולכן כתב אינה חוששת ליחוד ותו לא, אבל בפ"פ לרה"ר דמותר אף בלבו גס בה

דאמרו חז"ל דלא מהני וכמו שנתבאר היטב לעיל דלכן אין כאן אימת בעלה עליה, ויש לחקור בהא דלבו גס בה אם החשש הוא שמא יכשל בעבירה בזמן היחוד או דכיון דיש קירוב דעת ביניהם חוששין שע"י היחוד ידברו ויטכסו עצה לעשות עבירה לפיכך אסור להם היחוד לגמרי דעלולים ביחוד עצמו לבוא על ידו לעבירות חמורות.

ונראה דיש לפשוט דבר זה ממעשה דרב ביבי, דשם מבואר שהיה לבו גס בה, ושם הרי היה בעלה עמה בבית ובודאי לא היה מקום לחוש לעבירה בפני בעלה, [דפירש"י שהניח הסולם שלא ירד רב ביבי ויטייחד עמה] אע"פ דרב יוסף היה סומא מ"מ בודאי אף בלבו גס בה לא תזנה אשה בפני בעלה, וכל שכן בפני רב יוסף דסוד ד' ליראיו והריחו ביראת ד'. אלא בודאי החשש בלבו גס בה הוא הואיל וקרובין בדעתם זה לזה עלולים ע"י היחוד למצוא תחבולות לעבור עבירה וגם ביחוד עצמו עלולים ליכשל בקירוב דעת הרהור וחיבה המביאים להרגל דבר. ונראה דע"ז הוא שאמרו בגמ' שם "סקבא דשתא ריגלא" ופירש"י שבאים עי"ז ליחוד ולעבירה שנושאים ונותנים זע"ז, ובתו' כ' שנונתנים עין זה על זה, והיינו שכ"ז הוא יחוד הגורם לעבירה לאחר מכן.

ונראה דזה תלוי במחלו' הפוסקים האם לבו גס מהני בפ"פ לרה"ר דהח"מ והב"ש החמירו בזה כמו בבעלה בעיר, אבל החכ"צ בהג' לט"ז שם סק"ה כ' דרך בבעלה בעיר אסור ולא בפ"פ לרה"ר דקיל מזה. וכן נקט החיד"א בשער יוסף סי' ג' וביאר דבפ"פ כל איש ואשה בטבעם חיישי טובא לעוברים ושבים. ובתו' שבת יג. מוכח דשרי דגבי פלטי בן לייש כ' דנתיחד עם אשתו לפי שהיה פ"פ לרה"ר. [ולאמבואר לעיל ע"פ יסוד החזו"א דכל שיש מירתת ושמירה אין איסור יחוד אזי י"ל בעיקר הקו' דכיון דנעץ חרב בינו לבינה זה גופא היה השמירה מעבירה וזה הצילם אף מיחוד שהיא ודאי מתייראת מזה. ועי' ברכ"י

להרמב"ם לפי שאין שם הרגל דבר כלל שכל מעשיהם גלויים לבני רה"ר לכן תלה הרמב"ם בשניהם שמותרים להתייחד זה עם זה, וזה כפתור ופרח. והוא חידוש גדול לדינא אך לא ראיתי בפו' שהזהירו בזה אבל גם לא ביארו איפכא. אך המנהג אינו כן כפה"ג מחמת סתימת הפו', ולפי"ז צ"ל בההיא דירו' דהואיל ובעלה היה שונא האורחים כפה"ג הזהיר אותה על כך שלפיכך החביאתו וא"כ הוי כקינא לה בעלה מזה דלכ"ע אסור ולכן דן בירו' אף על דיעבד לאסור על בעלה וכמ"ש בתה"ד סי' רמ"ד. ודוחק.

ט) יחוד בהרהור עבירה- עוד יש לדון בזה והוא עיקר גדול, משום חשש הרהור עבירה למה דכ' בחינוך מצוה קפ"ח "כלל הדבר הוא שלא יעשה האדם שום דבר בעולם המביאו לידי הרהור בנשים לא במעשה ולא בדבור כו' ובמה שלא הזכירו הם יש על כל א' וא' לעשות כפי מה שימצא עצמו מוכן שאם הוא מוצא עצמו שצריך גדר אף על המותר יגדור את עצמו כמו שמצינו שאמר א' מן החכמים שאמר הזהירו בי מפני בתי על כן צריך האדם להתחזק בשמירה ואם יחשוב האיש בפגעו באשה נאה כי גיהנם פתוח בין ריסי עיניה ובאש תמיד תוקד כל הקרב קרב אליה ויחזיר כל מחשבותיו אל הדברים האלה לא תהיה לו לפוקה" ע"כ. וכבר רמז לזה גם הרמב"ם בס"פ כ"ב מאיסו"ב "ראוי לאדם לכוף יצרו בדבר זה ולהרגיל עצמו בקדושה יתירה ובמחשבה טהורה ובדעת נכונה להנצל מהן ויזהר מן היחוד שהוא הגורם הגדול כו' שאין מחשבת עריות מתגברת אלא בלב פנוי מן החכמה" הרי דהזהירות מן היחוד הוא הגורם הגדול לשמירת המחשבה הטהורה שהיא היא הגורם למחשבת העריות ולעבירה נמצא שאיסור היחוד ושמירת הרהור בני חדא ביקתא נינהו. ועפ"ז מבואר הוא שכל היתר יחוד בעלה בעיר ופ"פ לרה"ר הוא באופן שאין חשש הרהור.

י) איסור לבו גס בה-והנהגה בלבו גס בה

לקירוב שהרי העו"ש רואים מיד הכל.. וכ"כ בריו"ג מלוניל "פ"פ לרה"ר מסתפיא דילמא חזו בני רה"ר העוברים שם" הרי דמרה"ר ניתן לראות מקום היחוד. וכ"כ בעץ חיים לר' יעקב חזן הל' נדה שהוא מיוסד על הרמב"ם "ואם הפתח פתוח לרבים אין חששא".

והנה אף למשנ"ת בדעת רש"י דבעלה בעיר אין חוששין נאמר לענין החשש אבל איסור יש בזה מ"מ בפ"פ לרה"ר י"ל דגם רש"י מודה דאין בו איסור כלל, ואף דלשון הגמ' אין חוששין עי' בתורא"ש דפ"פ לרה"ר הגי' בספרים "אין בו משום יחוד" ורק בבעלה בעיר גרס אין חוששין משום יחוד. ושור"ר להחיד"א בשער יוסף סי' ד' דדקדק מלשון רש"י שלא כ' כן אלא לגבי בעלה בעיר ש"מ דמודה דבעלה בעיר איסורא ליכא. ולהאמור דבפ"פ הגי' "אין בו משום יחוד" ולא אין חוששין ורק מלישנא דאין חוששין דייק כן רש"י [עי' היטב בתו' ובתורא"ש דבאו ליישב לישנא דאין חוששין] א"ש היטב. ואמנם גם אם הגי' אין חוששין וזהו רק לחשש אבל איסורא יש בזה לרש"י וכמ"ש ברד"ל בדעת רש"י, יש חילוק בזה דביחוד כנגד הפתח הפתוח לרה"ר י"ל דאין זה מקום יחוד כלל אבל ביחוד ופתח הבית פתוח לרה"ר ככה"ג יש לאסור לרש"י בכל אופן וכל שכן כשבלו גס בה.

יא) העולה לדינא- והנה כהיום נתעוררה שאלת היחוד כשיש מצלמות במעגל סגור במקום היחוד, האם זה מועיל להציל מיחוד, ויש בזה ב' סוגי מצלמות ישנן מצלמות שמצלמות ואפשר לעיין בהם לאחר מכן ולראות במעשיהן וישנן מצלמות הפתוחות לכל וכל העובר במשרד רואה במעשיהם, הנה אם המדובר ביחוד עראי כמטופל ההולך לבדיקות במרפאה וכדו' באופן שאין לבו גס בה, בזה לשי' הרמב"ם וסיעתו דקיי"ל כותיה בטוש"ע יש להתיר וכדביאר החזו"א היטב דיסוד איסור היחוד הוא כשיש הרגל דבר לעבירה וכאשר ישנה שמירה ומירתת מעבירה

סי' טו"ב סקי"ט שנקט בדעת הרשב"א שחולק על התו' ואכ"מ] ואמנם ברבינו ירוחם נכ"ג ח"א כ' "וכ' הרמ"ה ואם לבה גס אפי' בעלה בעיר ופ"פ לרה"ר אסור" ולהדיא דמחמיר בזה. ונראה דזה תלוי במשנ"ת דאם הנידון משום העבירה בשעת מעשה אין ללמוד זה מזה דהרי בפ"פ לרה"ר עלולים ליכנס כל רגע ואימת הבריות טובא עליהם משא"כ כשבעלה בעיר והיא יכולה לשער אם בעלה בקירוב מקום או ריחוק מקום, אבל אם החשש בלבו גס בה מעצם הקירוב ביחוד עצמו שעל ידו יבואו לעבירה ולא על העבירה בשעת מעשה פשיטא דאף בפ"פ לרה"ר יש לחוש בזה. וכן דעת רבותינו האחרו' להחמיר בזה, הנובי"ת סי' י"ח והגרע"א ז"ל בתשו' במשפטי רע"א והקיצושו"ע סי' קנ"ב והערוה"ש כאן.

ואמנם מרבינו מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל שמעתי לדינא דיש חילוק בזה, דיש פתח פתוח לרה"ר שאפשר ליכנס שמה אבל כעת הוא מקום שאפשר להסתתר בו רק שיכולים להכנס דהדלת פתוחה מעט ואינם יושבים כנגד הפתח ובזה צריך להחמיר גם בפ"פ לרה"ר בלבו גס בה, אבל יש פ"פ לרה"ר דהיינו שהן מתייחדים כנגד הפתח הפתוח וזה אינו נחשב ליחוד כלל וכאילו מתייחדים בפני אנשים ובזה מותר גם בלבו גס בה עכדה"ק. ולמשנ"ת מבואר היטב דבכה"ג אין לחוש גם לקרוב הדעת והרגל דבר ביניהם כיון דאף דבורם ועסקם הוא כנגד רה"ר שהכל מבחינן בכך.

ובזה גם מיושב לשון הרמב"ם פכ"ב הי"ב דבעלה בעיר כ' דבלבו גס בה אסור, ואח"כ כ' "וכן כל המתייחד עם אשה והיה הפתח פתוח לרה"ר אין חוששין משום יחוד" הרי דלגבי פ"פ לרה"ר כ' וכן "כל" המתייחד ומשמע דאף בלבו גס בה מותר. והיינו משום דמתייחד והיה הפתח פתוח לרה"ר ולא כ' והיה פתח הבית אלא הפתח של המקום שמתייחד בו הואיל והפתח פתוח ומתייחד שם אין זה מקום יחוד כלל ולא חיישי' אף

ע"י עניני מסחר וכיוצא אסורים להתייחד אפי' בכה"ג שבעלה בעיר" ע"כ.

והנה כיון דבלבו גס בה עסקי' בכה"ג בסוג של המצלמה הראשונה בודאי אין מקום להתיר כלל כיון דלבו גס בה מוריד את המירתת ואף אם יש משהו שיכול להסתכל כעת במצלמה אין זה מועיל כמשנ"ת דדוקא אם מקום היחוד כנגד רה"ר עצמה יש להקל בזה אבל בחשש דשמה יכנס אדם ויראה לא מהני.

ואמנם גם באופן השני אף שיש לדון מקום כזה שכל מי שרוצה צופה בו בכל רגע כבנ"א המסתכלין שם, ובודאי מירתתי ואף שאין הנראה רואה באותו הרגע את מי שמסתכל בו וגם אין המסתכל יכול למונעו מהעבירה אבל בודאי עצם ידיעתו שיש כאן מקום שצופין בו בכל עת אין לך פתוח לרה"ר גדול מזה. ואמנם למשנ"ת דהחשש בלבו גס בה הוא לא רק על עצם המעשה אלא על העבירה שעלולה לבוא עי"ז בעצם יחודם שיוכלו להסכים יחד לעשות עבירה וגם מחשש הרהור עבירה א"כ פשוט שמצלמות אלו לא מהני כלל בזה כיון דאין רואים ושומעים על ידם מה שמדברים וכותבים ובקל יוכלו ע"י היחוד להגיע לידי עבירה. [ולא דמי למתייחד כנגד רה"ר שמרה"ר רואה בכל מעשיו] וכל שכן כשהנידון בעובדים שיש להם קשרי עבודה ואין בזה שום זרות ככל קירובם בודאי לא מהני מצלמות אלו להציל מאיסור יחוד, וכבר התריעו ע"ז גדולי ישראל מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל שאמר שאין שום היתר בדאורייתא בזה, וכן יבלחטו"א מרן בעל השבט הלוי שליט"א שהתריע ע"ז לאחרונה והעיקר מחמת שראו המכשולות והפרצות שיצאו מזה וע"ז נאמר כמה גדולים דברי חכמים.

לא נאסר היחוד, דקיי"ל דאף בפתוח לחצר של בנ"א כל שעלולים ליכנס ולראות במעשיהם יש בזה מירתת, וכש"כ בזה דלעולם אפשר להסתכל בהם גם לאחר המעשה בודאי על יחוד עראי מצלמות אלו חשיבי מירתת, ולא מסתבר לחלק דבעי' שיוכלו למונעם בשעת מעשה דהרי פ"פ לרה"ר הוא אף ברה"ר של גוים פרוצים. ואמנם להפ' שנקטו להחמיר כשי' רש"י עכ"פ לכתחילה יש להחמיר בזה דלא מהני מירתת לרש"י ביחוד גמור וכש"כ לסוברים דאף פ"פ לרש"י אסור לכתחילה.

יב) במקום עבודה קבוע - אך כאשר הנידון ביחוד במקום עבודה שהוא קבוע של אנשים שרגילה עמהן, אזי אין לך לבו גס בה גדול מזה וזה יותר לבו גס בה משושבין או מקרוב כיון דיש להם קשרי עבודה קבועים [ועי' בריא"ז שכ' כגון שהיתה דעתה מקורבת אצלו ופשוט שא"צ קשרי ידידות דוקא דהא רב ביבי בר אביי הוה חשיב גס בה ופשוט שלא היה שושבין רק בעצם מה שהוצרך לזה ע"פ ההלכה, ועצם הברית דשושבין כבר חשיב גס בה]. וכן מבואר בברכי יוסף יו"ד סי' רס"ז שכ' דהטעם דאסור לאשה ללמד תינוקות אע"פ שיש לה בעל, משום דגייסא באביהן של תינוקות הבאים יום יום אצלה ולגבי מי שגס בה לא מהני בעלה בעיר" עכ"ל. והדברים ק"ו ומה אביהן של תינוקות שמדברים רק בצורכי בניהם כשמביאים אותם ללימוד ורבים עלולים כל רגע להגיע ולראות אותם חשיב גס בה אשה העובדת יום יום בקביעות שעות רבות ומדברת בכל צרכי עבודתה ובכל שאר מילי ק"ו בן בנו של ק"ו דחשיב לבם גס בהם מב' הצדדים, והמכחיש דבר זה הוא דרך עקש. ושור"ר כן בפשיטות בערוה"ש סי' כ"ב ס"ו "ואם היה זה גס בה כגון שנתגדלו ביחד או שיש להם איזה הכרה